

Ο ΔΗΜ. ΘΩΜΑΪΔΗΣ ΚΑΙ Η ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΣΤΗ ΘΑΣΟ ΚΑΤΑ ΤΟ 19ο ΑΙΩΝΑ

Γιάννης Κ. Καραδρακόντης

Θέμα της παρούσας ανακοίνωσής μου είναι η ζωή και η δράση του προσε-
στού των Μαριών Δημήτρη Θωμαΐδη, που έπαιξε ενεργό ρόλο στα κοινοτι-
κά πράγματα της Θάσου κατά τα τελευταία χρόνια της τουρκοκρατίας.

Πριν προχωρήσω, όμως, στην ανάπτυξη του θέματός μου αισθάνομαι
την ανάγκη να ευχαριστήσω τον ακούραστο ερευνητή κ. Κων. Ι. Χιόνη, που
με τις χρήσιμες υποδείξεις του συνέβαλε στην ολοκλήρωση της σημερινής
ανακοίνωσής μου. Η συμβολή του υπήρξε γενικά αποφασιστική για την πα-
ρουσίαση αυτής της εργασίας μου. Ευχαριστώ ακόμα και όλους τους άλλους
όσοι πρόθυμα βοήθησαν, έστω και με μια μόνο ελάχιστη πληροφορία ή ένα
ελάχιστο στοιχείο, να συμπληρωθεί αυτή η βιογραφία που αναφέρεται στο
κοτσάμπαση των Μαριών Δημήτρη Θωμαΐδη.

1. ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΚΙΑΓΡΑΦΗΣΗ

Μια από τις μεγάλες προσωπικότητες, που έδρασαν κατά τα τελευταία
χρόνια της τουρκοκρατίας στη Θάσο, ήταν και ο Δημητρός Θωμαΐδης. Σε
πολλά έγγραφα αναφέρεται ως Δημητρός του Θωμά, κατά το τουρκικό σύ-
στημα.

Γεννήθηκε τὸ 1840 στο μικρό χωριό της Θάσου Μαριές, που αριθμούσε
περίπου 1.100 ψυχές. Μεγάλωσε στον τόπο του και έμαθε τα γράμματα της
εποχής του. Από επιστολή, που απευθύνει στη συμπεθέρα του Αννούδα στο
Θεολόγο, για να την πληροφορήσει ότι ο σύζυγός της Σωτήριος Ι. Λαμπίρης,
έμπορος, έφυγε από την Καβάλα για την Ερμούπολη της Σύρου και από 'κεί
στη Γερμανία για δουλειές, στις 23 Ιουνίου 1877, βλέπουμε ότι γνωρίζει
γράμματα και χειρίζεται την ελληνική γλώσσα, για 'κείνη την εποχή, σε ικα-
νοποιητικό βαθμό¹.

1. Βλ. Κ. Ι. Χιόνη, Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου, περ. «Θασιακά»,
τ. 4 (1987), σ. 104, αριθ. εγ. 15.

Για την πατρική του οικογένεια γνωρίζουμε μόνο ότι ο πατέρας του ήταν γέννημα και θρέμμα των Μαριών, ονομαζόταν Θωμάς, είχε ικανή κτηματική περιουσία και είχε και αυτός το μικρόβιο της κοινοτικής πολιτικής. Υπήρξε δημογέροντας². Για τη μητέρα του δεν ξέρουμε τίποτε.

Ο Δ. Θωμαΐδης από νέος ασχολήθηκε δραστήρια, επίμονα και επιτυχημένα με το εμπόριο δασικών προϊόντων³ και την τοπική-κοινοτική-πολιτική, που επέτρεπε το τότε ιδιότυπο καθεστώς της Θάσου κατά το δεύτερο μισό του 19ου αιώνα.

Απόκτησε μεγάλη πολιτική εμπειρία και δύναμη και δύσκολα βρισκόταν εκτός κοινότητας και αξιωμάτων από το 1863 ως το 1902. Κυριαρχούσε στην κοινότητα, αλλά και στο νησί, όπως θα φανεί στη συνέχεια. Διατηρούσε φιλικές σχέσεις με υψηλές προσωπικότητες της τουρκικής κυβέρνησης στην Κωνσταντινούπολη, Σμύρνη, Καβάλα και της αιγυπτιακής διοίκησης στο Κάιρο και την Αλεξάνδρεια.

Ο λόγος του περνούσε παντού· για τον εαυτό του, την κοινότητα και το νησί. Να τι μας έλεγε, πολλές φορές, σαν παραμύθι —όταν είμαστε παιδιά— η γιαγιά Μαρία του Β. Μανδόλα⁴, κόρη του Γιάννη Κ. Γάτου και αδερφή της μάνας της μάνας μου⁵: «Παιδιά μου, ο Δημητρός Θωμαΐδης, ο προεστός μας, ήταν άρχοντας όχι μόνο του χωριού μας, αλλά και του νησιού μας. Ήταν γνωστός παντού. Ξακουστός. Περνούσε ο λόγος του. Έτρωγε κι έπινε με τους «μεγάλους», δηλ. τους αξιωματούχους της εποχής του. Αυτός έλυνε κι έδενε. Παντού μπροστά και πρώτος. Και στα μέσα και στα έξω. Ήταν ωραίος σε εμφάνιση, ψηλός, αθλητικός⁶. Του άρεσε η καλοπέραση και είχε αδυναμία στις γυναίκες ... Λέγονταν πολλά...»⁷.

Η μνήμη που άφησε ο προεστός είναι από καλή έως πολύ καλή. Αν και πέρασαν 77 χρόνια από τότε που πέθανε, τον μνημονεύουν ακόμα και σήμερα οι χωριανοί του με σεβασμό και καμάρι, γοητευμένοι από τη μνήμη του και

2. Προφορικές μαρτυρίες από γερο-Μαριώτες.

3. Κυρίως ναυπηγήσιμης και οικοδομήσιμης ξυλείας· αλλά και με άλλα δασικά προϊόντα ασχολήθηκε π.χ. καυσόξυλα, ξυλοκάρβουνο και δαδί, πίσσα και κατράμι, πετρίκα (πευκοφλοιός) και ρετσίνι· απέκτησε έτσι μεγάλη οικονομική και κτηματική επιφάνεια.

4. Πέθανε το 1980 σε ηλικία 95 ετών.

5. Η γιαγιά μου η Δέσποινα (η μάνα της μάνας μου) παντρεύτηκε το Γιάννη Θ. Πελεκανίδη. Απέκτησαν δύο παιδιά, το Θωμά και τη Μαρία, τη μητέρα μου, που παντρεύτηκε τον Κων. Ι. Καραδρακόντη το 1929.

6. Μας το βεβαιώνει και ο εγγονός του Δημητρός Θ. Θωμαΐδης, που διαμένει στη Σκάλα Μαριών (Αη-Σίνη) και είναι σήμερα (Σεπτ. '95) 86 ετών.

7. Συμφωνεί και ο ανωτέρω σημειούμενος εγγονός του. Αλλά βλ. και Κ. Ι. Χιόνη, Σάτιρα εναντίον του Δ. Θωμαΐδη, εφ. «Ταχυδρόμος» Καβάλας, αριθ. φύλ. 11691/9.1.74.

την ιστορία του, λέγοντας: «πώς να το κάνουμε, Θωμαΐδης ήταν αυτός...».

Ήταν προσωπικότητα χαρισματική για την εποχή του. Είχε τα προτερήματα και τα ελαττώματα του πολιτικού άνδρα: έξυπνος, δραστήριος, ακούραστος, ενθουσιώδης, άξιος, πατριώτης, διπλωμάτης, αλλά και σκληρός όταν έπρεπε, και βίαιος καμιά φορά, όπως τον ήθελε εκείνη η εποχή, για να προσφέρει ως προεστός και δημογέροντας στην κοινότητα και ως αξιωματούχος στα συμβούλια και τις επιτροπές του νησιού.

Υπήρξε τολμηρός, αποφασιστικός και άνθρωπος με πειθώ. Πάντα πρόσεχε το συνομιλητή του και ενεργούσε κατάλληλα⁸. Διετέλεσε περίπου 40 χρόνια προεστός των Μαριών⁹ και ανέλαβε διάφορα αξιώματα, σε θέσεις που δημιουργήθηκαν από το 1874¹⁰ έως το 1902.

Ανεξάρτητος οικονομικά, αφοσιώθηκε στην ανάπτυξη της Κοινότητας και προσπάθησε να βελτιώσει, όσο μπορούσε, τα οικονομικά και πολιτιστικά της για ν' ανεβεί το επίπεδο ζωής των κατοίκων της. Παντού εργάστηκε με ενθουσιασμό, αγάπη και αξιοσύνη ωφελώντας την κοινότητά του και το νησί της Θάσου.

Η προσωπικότητά του («κατέστη» πανθασιακή και η οικογένειά του άπλωσε τις διακλαδώσεις της στα περισσότερα χωριά του νησιού.

2. ΤΟ ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΚΟ ΤΟΥ ΔΕΝΤΡΟ

Ο προεστός είναι ο αρχηγός της πολυμελούς αρχοντικής οικογένειας των Θωμαΐδηδων, απ' τις Μαριές της Θάσου. Παντρεύτηκε (1867;) τη Σουσάνα, κόρη της παλαιάς αρχοντικής οικογένειας Θεοδωρούδη Καραπαναγιώτη, από το Βουργάρο (Ραχώνι) της Θάσου. Ο γάμος του τον βοήθησε να αποκτήσει προσβάσεις προς την αιγυπτιακή διοίκηση, μια και ο Μεχμέτ Αλή πασάς της Αιγύπτου θεωρούσε ευεργέτη του την οικογ. Καραπαναγιώτη, όπως θα δούμε πιο κάτω. Απέκτησε τρεις γιους και τρεις κόρες, ήτοι το Γιώργο, το Θωμά, τον Τιμολέοντα, την Ουρανία, την Κλεοπάτρα και την Απολλωνία.

Ο Γιώργος γεννήθηκε στις Μαριές (1868) και πέθανε στο Λιμένα (1946)¹¹. Για πολλά χρόνια χρημάτισε, μετά την απελευθέρωση της Θάσου

8. Προφορική μαρτυρία από τον «εν ζωή» εγγονό του, Δημητρώ.

9. Από το 1863 (βλ. *Κ. Χιόνη*, ό.π., εφ. «Ταχυδρόμος» Καβάλας, αριθ. φύλ. 11691/9.1.74) έως το 1902. Βλ. *Κ. Χιόνη*, *Ανέκδοτα Θασιακά έγγραφα των ετών 1769-1909*, τ. 5 (1988), σ. 131, αριθ. εγ. 33.

10. Το 1874 καταργείται το αξίωμα του προέδρου της Θάσου, βλ. *Α. Ε. Βακαλόπουλου*, *Ιστορία της Θάσου (1453-1912)*, έκδ. Ε.Μ.Σ., Θεσ/νίκη 1984, σ. 93-100 και 174.

11. Η πληροφορία του θανάτου του δόθηκε από την εγγονή του Υψιπύλη Δ. Θωμαΐδη,

(18-10-1912), δήμαρχος του Λιμένα. Παντρεύτηκε την Υψιπύλη, κόρη του προέδρου της Θάσου¹² και προσετού της Παναγίας Δημ. Χ'Κων/νίδη και αδελφή του Κων/νου Δ. Προέδρου¹³ (πρώην Χ'Κων/νίδη). απέκτησε επτά παιδιά¹⁴: τη Σουσάνα, Ελισάβετ, Ανθούλα, Θεανώ, Χρυσάνθη¹⁵, το Δημητρώ¹⁶ και τον Αλέξανδρο¹⁷.

Ο δεύτερος γιος, ο Θωμάς (1875-1943), έμπορος και δημογέροντας, βλ. περ. «Θασιακά», τ. 5 (1988), σ. 211, παντρεύτηκε τη Σμαράγδα Στυλιανού Αλετρά, από την Καλλιράχη. Η οικογένεια Αλετρά ήταν από τις πιο πλούσιες της Καλλιράχης. Ο δε γενάρχης της και πεθερός του Θωμά, Στυλιανός Γ. Αλετράς, υπήρξε μέλος του Γεν. Συμβουλίου Θάσου το 1885¹⁸ και τακτικός δικαστής του νεοϊδρυθέντος Πρωτοδικείου Θάσου το 1886¹⁹.

Ο Θωμάς απέκτησε οκτώ παιδιά, επτά θυγατέρες κι ένα γιο, ήτοι 1) τη Σουσάνα, σύζυγο του Άγγελου Γ. Δρακόντη, που απέκτησε τέσσερα παιδιά: τη Σμαρώ, Γιώργο, Θωμά και Αρσινόη, 2) την Απολλωνία, σύζ. του Θωμά Κ. Δρακόντη, που απέκτησε πέντε παιδιά: τη Μαρία, Σμαρώ, Κων/νο, Ελένη και Στέλιο, 3) τη Βιργινία, σύζ. του Αντώνιου Ι. Κυπαρισσιάδη, που απέκτησε τρία παιδιά: Ιωάννη, Σμαρώ και Σωτηρία, 4) τη Μόρφω (Ευμορφία), σύζ. του ιερέως Παπαγιάννη από τα Καλύβια των Λιμεναρίων, 5) την Πιπίνα (Δέσποινα), σύζ. του Νικ. Οικονομίδη από τα Λιμενάρια, 6) την Αριάδνη, σύζ. του Ι. Αγγέλου από Λιμενάρια, 7) τη Ρούλα (Βαρβάρα), σύζ. του Γ. Ιωαννίδη από την Καβάλα και 8) το μοναχογιό του Δημητρώ, σύζ. της

σύζυγο Κ. Σοφιά. Όμως ο Α. Ε. Βακαλόπουλος αναφέρει ότι στη διετία 1949-50 γνώρισε στο Λιμένα το Γ. Θωμαΐδη, βλ. περ. «Θασιακά», τ. 7, σ. 19.

12. Ο τελευταίος πρόεδρος της Θάσου το 1874.

13. Ο Κων. Δ. Προέδρου (πρώην Χ'Κωνσταντινίδης) κράτησε ως επώνυμο τον τίτλο του αξιώματος του πατέρα του. Από τότε η οικογένεια Χ'Κων/νίδη ονομάζεται Προέδρου.

14. Έγγραφο πληροφορία του γιατρού, παθολόγου Καβάλας, Άγγελου Δ. Γουργιώτη.

15. Παντρεύτηκε τον Κων/νο Πατέ. Έχει γιο το δραστήριο στα δημοτικά πράγματα της Θάσου, Βασίλειο, πρόεδρο του Δημ. Συμβουλίου Δήμου Θάσου για την 4/ετία 1995-1998.

16. Παντρεύτηκε την Ελένη Άγγελου Γουργιώτη και έκανε τρία παιδιά: το Γιώργο, τον Άγγελο και την Υψιπύλη. Ο Γιώργος Δ. Θωμαΐδης (ο νεότερος) νυμφεύτηκε τη Μαρία Μερσέη. Απέκτησε δύο κόρες και εδώ, στη βόρεια Θάσο το όνομα «Θωμαΐδης» περνά στην τοπική ιστορία για πάντα. Ο Άγγελος πέθανε σε μικρή ηλικία και η Υψιπύλη παντρεύτηκε τον Κων/νο Σοφιά απ' το Λιμένα.

17. Ο Αλέκος, όπως τον φώναζαν, πέθανε νέος, πριν νυμφευτεί.

18. Βλ. Κ. Χιόνη, Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την τουρκ/τία, περ. «Θασιακά», τ. 5 (1988), σ. 192-193, αριθ. εγ. 14.

19. Βλ. Κ. Χιόνη, ό.π., σελ. 194, αριθ. εγ. 16.

Κυριακής (Κούλας) Βασ. Τριχά από τα Λιμενάρια. Απέκτησαν μόνο δύο κόρες: τη Σμαρώ και τη Βασιλεία. Έτσι, και εδώ στη νότια Θάσο, χάνεται το όνομα «Θωμαΐδης».

Ο τρίτος γιος του, ο Τιμολέων, χάθηκε —λένε— στην εποχή του Μακεδονικού αγώνα²⁰. Η κόρη του Ουρανία έλαβε σύζυγο²¹, ύστερα από προσωπική εκλογή του πατέρα της, το γιατρό Δημ. Σωτ. Λαμπίρη, γιο του μεγαλύτερου της Θάσου, προεστού και δημογέροντα του Κάτω Θεολόγου Σωτηρίου Ι. Λαμπίρη ή Σωτ. Ιωάννου²². Απέκτησε έξι παιδιά: την Άννα²³, Σουσάνα²⁴, Θάλεια, Εριφύλλη, το Σωτήρη και τον Τιμολέοντα, το γεωπόνο.

Η άλλη κόρη του, η Κλεοπάτρα, παντρεύτηκε τον Αναγνώστη (Μακέδο)²⁵, έμπορο και δημογέροντα, γόνου πατριαρχικής οικογένειας των Μαριών, γιο του εμπειρικού γιατρού²⁶ και αντιπροσώπου των Μαριών στη Γεν. Συνέλευση της νήσου Θάσου²⁷ Φυλακτού Βαρσαμίδη, αρχηγού της οικογ. Φυλακτάκη²⁸. Απέκτησε επτά παιδιά, ήτοι 1) τη Σουσάνα, σύζυγο του Παναγιώ-

20. Η περίπτωση πρέπει να ερευνηθεί στο μέλλον από νεότερο ιστορικό.

21. Προηγούμενα την είχε αρραβωνιάσει με κάποιον άλλο νέο. Μόλις όμως παρουσιάστηκε η καλύτερη ευκαιρία, διέλυσε τους αρραβώνες και την πάντρεψε με το γιατρό. Ποιος θα 'λεγε ... όχι; ... (έγκυρη πληροφορία από το δισέγγονό του Ιωάν. Αντ. Κυπαρισιάδη).

22. Κατά το τουρκικό σύστημα.

23. Η Άννα, που έλαβε το όνομα της γιαγιάς της Αννούδας Σωτ. Λαμπίρη, παντρεύτηκε τον Κλέαρχο Λαμπίρη (πρόκειται καθαρά για συνωνυμία). Απέκτησε δύο γιους: τον Αχιλλέα, υπάλληλο των ΕΛ.ΤΑ., και το Δημήτριο, το στρατιωτικό κτηνίατρο. Ο κτηνίατρος έλαβε σύζ. τη δικηγόρο Ευαγγελία Ασβεστά από την Ελευθ/πολη Καβάλας και απέκτησε δύο κόρες, την Ιωάννα, δικηγόρο Θεσ/νίκης, και την Κλαίρη, γιατρό.

24. Η Σουσάνα, που έλαβε το όνομα της γιαγιάς της Σουσάνας Δ. Θωμαΐδη, παντρεύτηκε τον Τάσο Κων. Τζιάτα. Ένα από τα παιδιά της είναι και η συν/χος δασκάλα Ουρανία, που από την 1.1.95 είναι πρόεδρος της κοινότητας Θεολόγου.

25. Το βαπτιστικό του όνομα ήταν «Μακέδος», αλλά μετά τη χειροτονία του, σε νεαρή ηλικία ως «αναγνώστης» της εκκλησίας, άφησε το «Μακέδος» και κράτησε τον εκκλησιαστικό τίτλο για κύριο όνομα, βλ. Α. Ε. Βακαλόπουλου, Ιστορία της Θάσου 1453-1912, σελ. 98.

26. Βλ. Κ. Χιόνη, Οι γιατροί της Θάσου και της Καβάλας κατά την περίοδο 1860-1930, περ. «Θασιακά», τ. 5 (1988), σ. 83.

27. Βλ. Κ. Χιόνη, Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την τουρκοκρατία, περ. «Θασιακά», τ. 5 (1988), σ. 186-187.

28. Ο γιος του γιατρού Φυλακτού Βαρσαμίδη ουδέποτε γράφτηκε ως Μακέδος Φ. Βαρσαμίδης αλλά πάντα ως Αναγνώστης Φ. Βαρσαμίδης ή Αναγνώστης Φυλακτού (τουρκ. σύστημα). Το 1915, ύστερα από σχετική διαταγή του ελληνικού κράτους (Υπ. Εσωτερικών) «να προσλάβουν όλοι οι Έλληνες των Νέων Χωρών επώνυμα...», έλαβε οριστικά το επώνυμο «Φυλακτάκης» και υπογράφει πλέον ως Αναγνώστης Φυλακτάκης (βλ. περ. «Θασιακά», τ. 2 (1985), σ. 27).

τη Γ. Κορδέλη, που απέκτησε τέσσερα παιδιά: το Γιώργο, Μακέδο, Δημητρώ και Θωμά, 2) την Απολλωνία, σύζ. του Δημητρίου Δρακ. Αναγνώστου, που απέκτησε πέντε παιδιά: Δρακόντη, Κλεοπάτρα, Μακέδο, Κρυσταλλία και Φυλακτό, 3) τη Σωτηρία, σύζ. του Δημ. Β. Δαούτη, από τα Καλύβια Λιμεναρίων, που απέκτησε τέσσερα παιδιά: Βασίλη, Φυλακτό, Κλεοπάτρα και Πλούταρχο, 4) τον Αναστάσιο, σύζυγο της Άννας Β. Μανδόλα, που απέκτησε δύο γιους: το Μακέδο²⁹ και το Φυλακτό, 5) το Φυλακτό, που πέθανε σε ηλικία 18 ετών, 6) το Δημητρώ, που πέθανε σε ηλικία 15 ετών, και 7) τη Γεωργία, που πέθανε σε ηλικία 4-5 ετών.

Τέλος, η Απολλωνία³⁰ υιοθετήθηκε από κάποια, προφανώς πλούσια οικογένεια, στις 7 Μαρτίου 1879. Κλείνοντας την έρευνά μας, πάνω στο γενεαλογικό του δέντρο, αναφέρουμε γραπτή μαρτυρία, από την οποία πληροφορηθήκαμε ότι ο προεστός είχε στην Αίγυπτο εξώγαμο γιο, τον Κωνσταντίνο³¹.

Παρατηρήσεις

1. Παρατηρούμε ότι μέσα στη γενιά του υπάρχουν, πέρα απ' τα χριστιανικά, πολλά ξένα και αρχαία ελληνικά βαπτιστικά ονόματα, όπως: Σουσάνα, Τιμολέων, Πλούταρχος, Φυλακτός, Ουρανία, Κλεοπάτρα, Απολλωνία, Υψιπύλη, Ελισάβετ, Θεανώ, Αλέξανδρος, Βιργινία, Αριάδνη, Θάλεια, Εριφύλλη κ.ά.

Λέγεται ότι, επειδή σε κάθε οικογένεια τα παιδιά ήταν περισσότερα από τέσσερα και θεραπεύονταν άνετα το οικογενειακό έθιμο παππούδων και γιαγιάδων, τ' άλλα παιδιά τους βαπτίζονταν με ξένο ή αρχαίο όνομα για λόγους ιστορικούς.

2. Εντυπωσιακός είναι ο τρόπος που, και ο ίδιος και τα παιδιά του, δημιούργησαν τις οικογένειές τους. Οι γάμοι τους ήταν προσεγμένοι και μελετημένοι, «ως το έπακρον», σε επίπεδο οικονομικό και κοινωνικό. Διαλεγμένοι οι σύζυγοι και των αγοριών και των κοριτσιών.

Η προσεγμένη αυτή μέθοδος των εκλεκτών γάμων φαίνεται ότι συνεχίστηκε μέχρι και τα δισέγγονά του. Χαλαρώνει κάπως στα τρισέγγονα και κάτω, με περισσότερη ελευθερία στην εκλογή των συζύγων. Πάντως η οικογένεια του Δ. Θωμαΐδη υπήρξε και μεγάλη και θαυμάσια. Από ένα πρόχειρο

29. Είναι ο γνωστός γιατρός, καθηγητής της Νευροχειρουργικής του Α.Π.Θ. και δ/ντής της Νευροχειρουργικής Κλινικής του Γεν. Νοσ. «Παπανικολάου» Θεσ/νίκης.

30. Α. Ε. Βακαλόπουλου, Ιστορία της Θάσου (1453-1912), έκδ. Ε.Μ.Σ., Θεσ/νίκη 1984, σ. 14.

31. Βλ. περ. «Θασιακά», τ. 7 (1990-91), σελ. 390.

απολογισμό διαπιστώνουμε ότι ο προσετός Δημ. Θωμαΐδης απέκτησε 6 παιδιά, 28 εγγόνια, 56 περίπου δισέγγονα και 115 τρισέγγονα.

3. Η ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ ΤΟΥ

Πράγματι ο προσετός κατείχε σημαντική κτηματική περιουσία. Σπίτια, ελαιοπερίβολα, αμπέλια, χορτολίβαδα (αμμούδες), χωράφια, κήπους, πολλά σποραδικά ελαιόδεντρα και ό,τι άλλο μπορούσε να έχει ένας κοτσάμπασης. Επί πλέον απέκτησε αρκετά χρήματα, αφού υπήρξε καλός και πετυχημένος έμπορος.

Εύλογα όμως τίθεται το ερώτημα. Πώς δημιουργήθηκε αυτή η περιουσία; Πιθανόν απ' τη δική του γονική κληρονομιά και της γυναίκας του. Ίσως απ' την αγορά κι άλλων κτημάτων. Μπορεί να βοήθησε και το επί 40/ετία «προεστιλίκι», όπως βοήθησε και άλλους προσετούς σ' άλλα χωριά της Θάσου, για να μη βγούμε κι έξω απ' το νησί μας... Ίσως κι όλα μαζί.

Λέγεται ότι προτιμούσε τη συγκέντρωση των κτημάτων. Γι' αυτό, όταν κάποιος συγχωριανός του είχε ένα χωράφι ή ένα δυο λιόδεντρα κοντά στου προσετού τα κτήματα, ο προσετός τον καλούσε και του πρότεινε: ή να κάνουν ανταλλαγή ή να του τα πουλήσει ο συγχωριανός του και να φύγει. Μ' αυτό τον τρόπο απέκτησε μεγάλα, σε στρέμματα και σ' ελαιόδεντρα, κτήματα.

Ο Κων/νος Δρ. Πουτούρης μας πληροφορεί: 1) Κάποιος συγγενής του (προπαππούς του) είχε ένα χωράφι με δεκατρία (13) λιόδεντρα, κοντά σε κτήμα του Δημ. Θωμαΐδη, στη Σκάλα Μαριών. Αναγκάστηκε ο συγγενής του Πουτούρη να το ανταλλάξει και να πάρει πάνω στις Μαριές δυο-τρεις σκάλες κήπου, μισής αξίας, στην περιοχή «Οστριάς».

2) Μόνον ένας δάμασε τον προσετό, λέγει ο Κ. Δρ. Πουτούρης. Ο Γιώργης ο Δρακόντης (ο Κφουγιώργης που 'λέγαν, επειδή ήταν κ(ου)φός). Τι έγινε; Τον κάλεσε ο προσετός κι αυτόν για ανταλλαγή ή πούλημα του χωραφιού του (της αμμούδας του) στη Σκάλα Μαριών. Ο μπαρμπα-Γιώργης αντέδρασε, είπε όχι. Ο προσετός ανένδοτος: θέλει το χωράφι. Πώς αλλιώς θα μεγαλώσει το κτήμα του; 'Όλοι υποκύπτουν, να μην υποκύψει κι ο Γιώργης; Πόλεμος! Ναι, αλλά... «ο κύβος ερρίφθη». Την Κυριακή, ενώ γινόταν η θεία λειτουργία στο ναό των Ταξιαρχών στις Μαριές, μπαίνει στο ναό ο Κφουγιώργης μ' ένα πλατύ μεγάλο τσεκούρι στον ώμο του. Ανάβει κεριά, προσκυνά τα εικονίσματα και προχωρεί στο μέσο του ναού. Βλέποντας προς την «Ωραία Πύλη» φωνάζει δυνατά: «Χωριανοί, συγχωρέστε με, πάω να σκοτώσω τον προσετό...». Το τι έγινε μέσα στην εκκλησία, δεν περιγράφεται. Ο προσετός πληροφορήθηκε τα δυσάρεστα γι' αυτόν συμβάντα και «εσιώπησεν». Το χω-

ράφι σήμερα ανήκει στα εγγόνια και δισέγγονα του (Κφουγιώρη) Γιώργη Δρακόντη³².

Ένα από τα τρία σπίτια του, δύο στην έδρα της Κοινότητας και ένα στον Αη-Σίνη (Σκάλα Μαριών), βρισκόταν στην ανατολική μεριά του χωριού (στο ύψωμα Ραχώνι). Ήταν το πατρικό του· πραγματική βίλα. Διώροφο, με κατώγια και ανώγια. Μεγάλη δεντροφυτευμένη και περιφραγμένη αυλή και για είσοδο μεγάλη πόρτα, δίφυλλη της εποχής, για το πέρασμα των φορτωμένων υποζυγίων. Στη νότια πλευρά, ένας αρκετά μεγάλος κήπος για κηπευτικά.

Το σπίτι υπάρχει μέχρι σήμερα, χωρίς να έχει πειραχτεί γενικά το σχέδιό του. Έγιναν μόνο μερικές σύγχρονες βελτιώσεις από τους εκάστοτε ιδιοκτήτες του. Γιατί ο προεστός το πούλησε με συμβόλαιο³³ στον Κων /νο Ματθαίου Βλαχόπουλο. Σήμερα το σπίτι είναι ιδιόκτητη κατοικία του Γεωργίου Νικήτα Θεοδωρίδη.

Λέγεται ότι εδώ ο προεστός, αφού μετακόμισε στο καινούριο του σπίτι, στο κέντρο του χωριού, φιλοξενούσε τη γνώριμή του (τη φίλη του) Πασχάλα για αρκετό χρονικό διάστημα³⁴. Το καινούριο σπίτι³⁵ ήταν διπλάσιο του πατρικού του και βρισκόταν στο κέντρο και κοντά στο «κονάκι»³⁶. Πραγματικό αρχοντικό της εποχής του σε διαρρύθμιση, επίπλωση και εμφάνιση³⁷. Η αυλή του ήταν τεράστια. Έπιανε την ανατολική, νότια και τη μισή δυτική πλευρά. Είχε δυο μεγάλες δίφυλλες εισόδους³⁸ —την ανατολική και τη δυτική— που οδηγούσαν στο προαύλιο. Στο κέντρο του ισογείου ορόφου ήταν η είσοδος του «αρχοντικού», που για να την περάσει κανένας «ραγιας» πολύ το σκεφτόταν. Αισθανόταν διστακτικότητα, συστολή, ίσως...και κάποιο άλλο συναίσθημα... Ο όροφος αυτός είχε δεξιά «τω εισερχομένω» εσωτερικό φουρναριό³⁹ (φούρνο, λατιν. *furnus*), μαγειρείο (μαγειρείο), πλυσταριό (ειδικός

32. Αργότερα οι δύο οικογένειες συμπεθέριασαν. Ο γιος του Κφουγιώρη, ο Άγγελος, παντρεύτηκε την εγγονή του προεστού, Σουσάνα, κόρη του Θωμά Δ. Θωμαΐδη.

33. Το συμβόλαιο βρίσκεται στα χέρια του Κων. Δημ. Βλαχόπουλου, εγγονού του πρώτου αγοραστή.

34. Από πληροφορία του Ι. Α. Κυπαρισσιάδη και πολλών άλλων συγχωριανών.

35. Πρόκειται για το δεύτερο στη σειρά σπίτι του προεστού Δ. Θωμαΐδη.

36. Το κοινοτικό κατάστημα (απλά η Κοινότητα).

37. Πληροφορίες από τους δισέγγονους του προεστού: Ιω. Αντ. Κυπαρισσιάδη και Θωμά Άγγελου Δρακόντου.

38. Πολλοί γέροντες Μαριώτες γνωρίζουν και το αναφέρουν συχνά πυκνά ότι μετά από τη διπλή εναντίον του απόπειρα δολοφονίας το 1885, υπήρχε στο σπίτι του φρουρά Τουρκαλβανών. Οι φρουροί (Τουρκαλβανοί) επόπτευαν «νυχθημερόν» τις δύο εισόδους της αυλής και την κεντρική του σπιτιού. Επίσης συνόδευαν τον προεστό κατά τις μετακινήσεις του, βλ. περ. «Θασιακά», τ. 6 (1989), σελ. 109.

39. Βλ. Κ. Ι. Χιόνη, εφ. «Ταχυδρόμος» Καβάλας, αριθ. φ. 11691/9.1.74.

χώρος για το πλύσιμο των ρούχων και την καθαριότητα του σώματος) και δωμάτιο για τη δούλα⁴⁰ (υπηρέτρια). Αριστερά υπάρχουν δωμάτια καθημερινής χρήσης για την οικογένεια. Μπαίνοντας από την κεντρική είσοδο υπήρχε το καθημερινό σαλόνι ή χώρος αναμονής, διότι ακριβώς απέναντι, στο κέντρο, ξεπρόβαλε η πόρτα του προσωπικού γραφείου του προεστού. Αυτό είχε επίπλα εκλεκτά από την Κων/νούπολη, Σμύρνη και Αλεξάνδρεια· δέσποζε δε η μεγάλη φωτογραφία του Μεχμέτ Αλή. Η πολυθρόνα του γραφείου του βρίσκεται σήμερα στο πατρικό σπίτι του δισέγγονου του Θωμά Αγ. Δρακόντου στις Μαριές. Όλα τ' άλλα είδη γραφείου σκορπίστηκαν μετά το θάνατό του, το 1918, στα σπίτια των παιδιών του, των εγγονών και δισέγγονών του και χάθηκαν⁴¹... Λένε οι ίδιοι μάρτυρες ότι το δάπεδο του γραφείου ήταν στρωμένο με πολύχρωμα μάρμαρα.

Ο άνω όροφος είχε πολυτέλεια και μεγαλοπρέπεια⁴². Πλούσιο ξενώνα, σαλόνι, τραπεζαρία και υπνοδωμάτια της οικογένειας. Δυστυχώς όμως, αυτό το υπέροχο ιστορικό σπίτι, γύρω στη δεκαετία του 1950, πουλήθηκε από τους κληρονόμους του στους Δημ. Γ. Πέτσα και Νικ. Σταύρου Χατζή. Επειδή ήταν μεγάλο, το χώρισαν στη μέση. Σήμερα η εσωτερική διαρρύθμιση δεν υπάρχει. Οι αγοραστές με σύγχρονες εσωτερικές οικοδομικές αλλαγές και βελτιώσεις το έδωσαν άλλο σχέδιο.

Για το σπίτι (το τρίτο) στον Αη-Σίνη (Σιάλα) θ' αναφέρουμε αρκετά πληροφοριακά στοιχεία σ' άλλο σημείο της μελέτης μας.

4. ΤΑ ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΤΟΥ ΕΡΓΑ

Για την εποχή του ήταν ικανοποιητικά και απαραίτητα. Κατασκεύασε

40. Εδώ υπάρχει, ίσως..., μια ροζ ιστοριούλα για τον προεστό· ότι δηλ. είχε σχέσεις ... με τη δούλα του. Λέγεται δε το εξής από τον δισέγγονό του κ. Ι.Α.Κ.: «Η γυναίκα του Σουσάνα πάσχουσα από βαριάς μορφής αρθρίτιδα έμεινε κληνήρης για αρκετό χρονικό διάστημα. Σ' αυτό το διάστημα ο Δ. Θωμαΐδης είχε προμηθευτεί «ερωμένη», την οποία κοίμιζε μαζί του, στη διπλανή γωνιά του ίδιου δωματίου, που ήταν και η σύζυγός του. Η άρρωστη σύζυγος διαμαρτυρούμενη έλεγε: «Αχ, Δημητρώ, ακόμη δεν πέθανα και έβαλες άλλη δίπλα σου». Αυτός απαντούσε στερεότυπα: «Σουσάνα, εγώ την έχω εδώ για να σε βοηθάει η καμμένη...» Φαίνεται ότι πρόκειται για τη γυναίκα, που δούλευε στο σπίτι του (τη δούλα του), την «Αβερσούδα» ή το «Αβερσί», που την αναφέρει στο σκωπτικό ποίημά του κάποιος ντόπιος αδόκιμος ποιητής το 1880. Πιθανόν ο ποιητής να ήταν μέλος της οικογένειας Φυλακτάκη, γιατί αυτή την εποχή υπάρχει μεγάλη κομματική (κοινοτική) αντιζηλία μεταξύ των δύο ισχυρών οικογενειών των Μαριών (βλ. Κ. Χιόνη, ό.π., σφ. «Ταχυδρόμος» Καβάλας, αριθ. φ. 11691/9.1.74). Αργότερα θα συμπεθεριάσουν και θα γίνουν όλα μέλιγάλα. Η κόρη του Κλεοπάτρα θα παντρευτεί το γιο του γιατρού Φυλακτάκη, Μιχέδο ή Αναγνώστη.

41. Πληροφορία από το δισέγγονό του Θωμά Αγ. Δρακόντου.

42. Ομοίως από τον εγγονό του Δημητρώ Θ. Θωμαΐδη.

τέλειο δίκτυο ύδρευσης. Οι έξι κεντρικές βρύσες —στην αυλή της εκκλησίας και του σχολείου, στ' Αμπολάδια, στο Τσιγγούρι, στ' Αγγελέκου, στου Σωτήρη τ' Χαλκιά και στ' Κωνσταντή τ' Ποθενούδ(η)— ικανοποιούσαν άριστα τις ανάγκες του χωριού με το άφθονο, καθαρό και υγιεινό νερό τους, καθ' όλο το 24 /ωρο. Σήμερα αυτές οι βρύσες αποτελούν μνημεία.

Θαυμάσιο ήταν και το αρδευτικό δίκτυο του Λάκκου των Μαριών. Σε πολλά σημεία, περίπου σε δέκα, του Λάκκου είχαν κατασκευαστεί με πέτρες, κορμούς δέντρων και χώματα «δέσες», μικρά, στερεά υδατοφράγματα, και το νερό σχημάτιζε αρκετά μεγάλες υδατοδεξαμενές. Απ' αυτές με χωματαύλακες και ξύλινες «γούρνες» έφτανε το νερό στους περίφημους, για τη νότια τουλάχιστο Θάσο, μαριώτικους κήπους και στον ελαιόκαμπο για να εκπληρώσει τον προορισμό του. Σήμερα αυτό το δίκτυο βρίσκεται σε χρήση κατά 30% μόνο, διότι το 70% της άρδευσης καλύπτεται με σύγχρονο φράγμα και τσιμενταύλακες, καθώς και με γεωτρήσεις.

Πρόσεξε το κοινοτικό οδικό δίκτυο, που οδηγούσε στ' άλλα χωριά του νησιού, στον Αη-Σίνη (επίγειο της Κοινότητας) και στ' αγροκτήματα γενικά. Ιδιαίτερη προσοχή έδωσε στους δρόμους (στα σοκάκια) μέσα στο χωριό για την ασφαλή μετακίνηση των κατοίκων. Φρόντισε να κτιστεί το νέο διδακτήριο του σχολείου το 1877⁴³, που κατεδαφίστηκε το 1965 και στη θέση του αναγέρθηκε το διδ/ριο του σημερινού δημοτικού σχολείου Μαριών⁴⁴. Εδραίωσε την έννομη τάξη, όσο γινόταν εκείνη την εποχή, ανάμεσα στους κατοίκους της Κοινότητας και εφάρμοσε δυναμικά, όπως αναφέρουν προφορικές μαρτυρίες γερο-Μαριωτών, την «αγροτική ασφάλεια» στην περιοχή του, περιορίζοντας αισθητά τις κλοπές γενικά και τις αγροζημιές. Έδειξε ενδιαφέρον⁴⁵ για το ναό των Ταξιαρχών, το μοναστήρι της «Παναγούδας», τα ξωκλήσια⁴⁶ και το έτος 1874 έκτισε το νεκροταφείο⁴⁷ με πέτρινο πέργυρο, εκκλησία και οστεοφυλάκιο.

5. ΤΟ ΚΑΛΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΩΝ ΜΑΡΙΩΝ⁴⁸

Φαίνεται πως πρόκειται για την κεντρική σχολή του νησιού, «έσολε

43. Βλ. Μητρώο σχολικών διδακτηρίων Α' Εκπ/κής Περιφέρειας Καβάλας και νυν Δ/σης Δ.Ε. Νομαρχίας Καβάλας.

44. Βλ. Κ. Χιόνη, Η παιδεία στη Θάσο κατά την περίοδο της τουρκοκρατίας, περ. «Θασιανά», τ. 7 (1990-91), σελ. 433-434.

45. Για συντήρηση και εξωραϊσμό των ανωτέρω.

46. Αγ. Ιωάννη, Αγ. Γεωργίου, Αγ. Μαρίνης, Αγ. Ευστατίου (Αη-Στράτης) και Αγ. Δημητρίου.

47. Βλ. Κ. Ι. Χιόνη, ό.π., σελ. 430, σημ. 5.

48. Έτσι ονόμασαν εκείνο το σχολείο οι κάτοικοι των Μαριών. Υπάρχει πλήθος από

centrales»⁴⁹ (ένα είδος γυμνασίου ή διδασκαλείου), που ιδρύθηκε πιθανόν μετά το 1863, αλλά δεν ξέρουμε πού λειτούργησε αρχικά και πόσο λειτούργησε ακριβώς. Ίσως οι άφθονες προφορικές μαρτυρίες πολλών Μαριωτών —και όχι ενός⁵⁰— διασώζουν το γεγονός της λειτουργίας της κεντρικής σχολής στις Μαριές.

Ο τότε νέος στην ηλικία και το αξίωμα προεστός των Μαριών Δ. Θωμαΐδης με πρωτοβουλία του προσκαλεί δασκάλους με γνώσεις να διδάξουν στο σχολείο. Στέλνει επιστολές στ' άλλα χωριά του νησιού και παρακαλεί τους φιλογράμματους εύπορους γονείς να στείλουν για φοίτηση τα παιδιά τους σ' αυτό το σχολείο. Πολλοί πείθονται και το σχολείο λειτουργεί άνετα με ικανό αριθμό μαθητών. Τα δίδακτρα είναι 3-4 λίρες το μήνα για τους τσορμπατζήδες και 2-3 για τους πιο αδύνατους οικονομικά. Τα Μαριωτόπουλα φοιτούν δωρεάν, γιατί οι δαπάνες του σχολείου καλύπτονται πλήρως από τα δίδακτρα που πληρώνουν οι μαθητές των άλλων χωριών. Διδάσκεται η αρχαία ιστορία, καλλιεργείται η εθνική συνείδηση, γίνεται κριτική της δουλείας και ακούγονται φιλελεύθερα συνθήματα. Λέγεται ότι το σχολείο λειτούργησε περίπου τρία χρόνια και αποφοίτησαν άριστοι μαθητές, που συνέχισαν τις σπουδές τους σ' άλλα σχολεία⁵¹.

6. Η ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ

Από έγγραφες μαρτυρίες της εποχής του συγκεντρώσαμε τα θετικά και τα αρνητικά στοιχεία, που παρουσιάζουν την όλη προσωπικότητα του προεστού Δημ. Θωμαΐδη.

1. Σε ηλικία μόλις 23 ετών, το 1863, είναι επικεφαλής της δημογεροντίας της κοινότητας Μαριών. Είναι προεστός⁵². Το δε έτος 1873, σε ηλικία 33 ετών, διορίζεται μέλος του Συμβουλίου⁵³ (Δικαστηρίου της Θάσου), που ίδρυσε ο Ισμαήλ πασάς της Αιγύπτου το 1867 για την εκδίκαση των διαφορών που ανέκυπταν μεταξύ των κατοίκων.

Θητεύει δίπλα στους τρεις μεγάλους προεστούς της Θάσου, Δημ. Χ' Για-

προφορικές μαρτυρίες γερο-Μαριωτών. Μεταξύ αυτών και ο επιζών εγγονός του προεστού, Δημητρός. Νομίζω ότι το θέμα πρέπει να ερευνηθεί από νεότερο ιστορικό στο μέλλον.

49. Βλ. Α. Ε. Βακαλόπουλου, ό.π., σελ. 135-136, σημ. 319.

50. Βλ. Κ. Χιόνη, ό.π., περ. «Θασιακά», τ. 7 (1990-91), σελ. 437-438.

51. Σύμφωνα με την προφορική παράδοση, που παραμένει ζωντανή ως τις μέρες μας. Βλ. και σημείωση 42 στην παρούσα εργασία μας.

52. Βλ. Κ. Χιόνη, ό.π., εφ. «Ταχυδρόμος» Καβάλας, αριθ. φ. 11691/9.1.74.

53. Βλ. Α. Ε. Βακαλόπουλου, ό.π., σ. 103-105.

ξή από το Θεολόγο, Δημ. Χ'Κωνσταντή⁵⁴ από την Παναγία και Αναστ. Λογοθέτη από το Μικρό Καζαβίτι, το λεγόμενο Παπάζ Μαχαλάς. Σύμφωνα με τον ιδρυτικό νόμο του Συμβουλίου, ο Ισμαήλ διατάσσει και παραγγέλει: «Οι αζάδες, δηλ. τα μέλη του νέου Συμβουλίου, να είναι από τους προεστώτας, τους έχοντας πείραν εμπιστοσύνης και τους πρόποντας»⁵⁵.

2. Το 1876 αναφέρεται ως πρόεδρος της Επιτροπής Ορφανών Θάσου ο Δημήτριος Θωμαΐδης. Παράλληλα ασκεί και τα καθήκοντα του ταμιά της Ορφανοεπιτροπής. Ταμίας θα είναι και το έτος 1879⁵⁶.

3. Το 1878 (24 Ιουλίου) κατέχει τη θέση του ταμιά στη Γεν. Εφορεία των σχολείων, εκκλησιών και δημοτικού φόρου⁵⁷. Έργο της Γεν. Εφορείας Θάσου ήταν να διορίζει τους εφόρους των σχολείων, τους επιτρόπους των εκκλησιών και να παρακολουθεί και ελέγχει τα οικονομικά τους. Πληροφοριακά αναφέρουμε ότι ο θεσμός αυτός δεν επέζησε για πολύ. Γρήγορα καταργήθηκε...

4. Η σύσταση της αδελφότητας⁵⁸ «Φοίνιξ» της Θάσου πραγματοποιείται το 1873 στην Παναγία και διοικείται από 5/μελές διοικητικό συμβούλιο (Δ.Σ.), τον πρόεδρο, τον ταμιά και τρία μέλη. Ο Δ. Θωμαΐδης το 1879 γίνεται αιρετό μέλος του Δ.Σ. της αδελφότητας⁵⁹.

5. Από εταιρικό συμφωνητικό έγγραφο⁶⁰, που συντάχτηκε στις 12-4-1880 στο Θεολόγο της Θάσου, μεταξύ των εμπόρων Δημ. Θωμαΐδη από τις Μαριές και Σωτηρίου Ι. Λαμπίρη από το Θεολόγο, πληροφορούμαστε ότι οι δυο συμτέθεροι⁶¹ έχουν άριστη εταιρική συνεργασία, διαθέτουν αρκετά χρηματικά κεφάλαια και αντιπροσωπεύουν πάνω στη Θάσο μεγάλη εμπορική δραστηριότητα σε δασικά προϊόντα, κυρίως σε οικοδομήσιμη ξυλεία.

6. Ο Δ. Θωμαΐδης, μαζί με άλλους Θάσιους γονείς, ευχαριστεί το γυμνασιάρχη Ν. Φιλιππίδη, το καλοκαίρι του 1880, για τις προσπάθειές του στη μόρφωση των παιδιών τους. Φαίνεται ότι ο γιος του Γ. Θωμαΐδης φοιτούσε τότε στο ημιγυμνάσιο Καβάλας⁶².

54. Πρόκειται για το Δημ. Χ'Κωνσταντινίδη, πρόεδρο της Θάσου (ο τελευταίος μέχρι το 1874) και προεστό της Παναγίας, που αναφέρεται και ως Δ. Χ'Κωνσταντής.

55. Βλ. Α. Ε. Βακαλόπουλου, ό.π., σελ. 104-105.

56. Βλ. Κ. Χιόνη, Η συμβολή της εκκλησίας στην κοινωνική περίθαλψη των ορφανών της Θάσου κατά τους τελευταίους αιώνες της τουρκοκρατίας, Πρακτικά, «Η Καβάλα και η περιοχή της», Θεσ/νίκη 1980, σ. 476-477, 481, 493-494.

57. Βλ. «Κώδιξ Κάστρου ετών 1864-1923», σελ. 14-15. Φωτοτυπία της σχετικής πράξης έθεσε στη διάθεσή μου ο κ. Κων/νος Χιόνης.

58. του Συλλόγου.

59. Βλ. περ. «Θασιακά», τ. 4 (1987), σ. 141.

60. Βλ. Κ. Χιόνη, ό.π., περ. «Θασιακά», τ. 4 (1987), σ. 109-110.

61. Η θυγατέρα του Δ. Θωμαΐδη, Ουρανία, παντρεύτηκε το γιο του Σωτηρίου Ι. Λαμπίρη, Δημήτριο.

62. Βλ. Κ. Χιόνη, Η παιδεία στην Καβάλα (1864-1919), Καβάλα 1990, σ. 62.

7. Υπογράφει ως προεστός Μαριών στην με αριθ. 26 απόφαση της Γεν. Συνέλευσης της νήσου Θάσου, στις 12 Ιουλίου 1881, που αφορά τη διευθέτηση των ορίων μεταξύ των δύο όμορων κοινοτήτων Καλλιράχης και Σωτήρος⁶³.

8. Υπογράφεται, στις 29 Δεκεμβρίου 1882, στις Μαριές από τον προεστό Δ. Θωμαΐδη και επτά άλλους δημογέροντες⁶⁴ ο κανονισμός λειτουργίας για την έναρξη της ελαιοσυλλογής και τη συνέχιση αυτής κατά περιοχή (τεμπίχι) «διά το συμφέρον και πρόοδον και ησυχίαν των κατοίκων» και συνεχίζει κατά λέξη τα εξής: «18 Οκτωβρίου θα γίνεται αρχή των ελαιών από 'Αγιο Σιοσίνη⁶⁵ μέχρι Νομφίτης έως 26 Οκτωβρίου...». Ο κανονισμός για την ελαιοσυλλογή ίσχυσε μέχρι το 1965, που έγινε ο αναδασμός στον ελαιόκαμπο των Μαριών. Σήμερα η ελαιοσυλλογή αρχίζει κάθε χρόνο στις 10 Νοεμβρίου και κάθε ελαιοπαραγωγός μπορεί να συλλέγει τον ελαιόκαρπο της περιοχής που επιθυμεί, χωρίς να εμποδίζεται από κανένα κανονισμό.

9. Στα γεγονότα του 1885 ο ρόλος του είναι ξεκάθαρα αντιπολιτευτικός, δηλ. αντιφιλοβακουφικός. Υπογράφει από τους πρώτους ως προεστός των Μαριών την αναφορά που στέλνουν οι αντιπρόσωποι κοινοτήτων Θάσου στον Έλληνα υποπρόξενο Καβάλας Αλ. Τσιμπουράκη, στις 31 Ιαν. 1885⁶⁶.

Ζητούν τη συνδρομή του για την αντικατάσταση του Αιγύπτιου διοικητή της Θάσου Ιμπραήμ Ασαφή μπέη, που με την αδιαφορία του και τη διοικητική ανεπάρκειά του κατέστησε τη ζωή των Θασίων αφόρητη και απελπιστική. Η αναρχία βασιλεύει και η καταστροφή απειλεί το νησί, εάν βραδύνει η αντικατάστασή του.

Ο Δ. Θωμαΐδης δεν αρκέστηκε μόνο σ' αυτή την αναφορά. Έστειλε στα μέσα Φεβρουαρίου έγγραφες διαμαρτυρίες και προς τους υποπροξένους των ξένων χωρών στην Καβάλα, ήτοι της Αγγλίας, Γαλλίας, Ρωσίας, Αυστροουγγαρίας, Γερμανίας και Ιταλίας.

Αποτέλεσμα, αμέσως γίνεται αποτυχημένη απόπειρα δολοφονίας του από ανθρώπους του κόμματος του διοικητή, δηλ. από φιλοβακουφικούς. Και σα να μην έφτανε αυτό, στα τέλη Μαΐου οργανώθηκε και δεύτερη δολοφονική επίθεση εναντίον του⁶⁷. Ίσως, λοιπόν, να μην ήταν υπερβολικός στις εκτιμή-

63. Βλ. Κ. Χιόνη, ό.π., περ. «Θασιακά», τ. 5 (1988), σ. 186-187, αριθ. εγ. 9.

64. Βλ. Α. Ε. Βακαλόπουλος, Thasos, son histoire, son administration de 1453 à 1912, Paris 1953, σ. 126.

65. Βλ. περ. «Θασιακά», τ. 6 (1989), σ. 100.

66. Βλ. Κυρ. Ανκουρίνου, Η πολιτική κατάσταση του 1885 στη Θάσο, περ. «Θασιακά», τ. 6 (1989), σ. 104-122.

67. Μετά τη διπλή εναντίον του απόπειρα δολοφονίας τοποθετήθηκε (;) στο σπίτι

σεις του ο προσετός, όταν στις αρχές Ιουνίου (μάλλον 8) τηλεγράφησε στον πρωθυπουργό της Αιγύπτου: «*Η Θάσος εν αναρχία· η ζωή μας κινδυνεύει*».

Ο επίλογος γράφτηκε στα τέλη Ιουλίου 1885. Η αντικατάσταση έγινε. Ο νέος διοικητής, Μουσταφά μπέης Ιμπαδή, ανέλαβε τα καθήκοντά του και το νησί της Θάσου βρήκε τον κανονικό του ρυθμό κάτω από το ιδιότυπο καθεστώς του.

10. Πάντα υπερασπιζόταν σθεναρά τα συμφέροντα της κοινότητας. Αυτή τη φορά μάλιστα, επειδή προέκυψε διαφορά μεταξύ των όμορων κοινοτήτων Κάστρου και Μαριών για έναν κισλά (βοσκότοπο) αναγκάζεται να ζητήσει από τον κομματικό του αντίπαλο⁶⁸, εμπειρικό γιατρό των Μαριών Φυλακτό Βαρσαμίδα, το «χοτζέτιο», δηλ. το τουρκικό έγγραφο του ιεροδικείου της Θάσου, που αφορούσε τον εκδικαζόμενο κισλά, για να το παρουσιάσει στο δικαστήριο (Πρωτοδικείο Θάσου) στις 14 Νοε. 1889⁶⁹ και να δικαιωθεί η Κοινότητά του.

11. Στις 31 Ιαν. 1891 το Κοιν. Συμβούλιο Μαριών με πράξη του απαλλάσσει τον προσετό του από τις ευθύνες διαχείρισης οικονομικού της Κοινότητας για το έτος 1890, καθ' όσον, μετά από προσεκτικό έλεγχο, άπαντες οι λογαριασμοί έχουν καλώς. Παραθέτουμε το σχετικό έγγραφο⁷⁰.

Σήμερον εθωρήθησαν οι λογαριασμοί της κοινότητος Μαριών μεταξύ του προσετώτος Δ. Θωμαΐδου ενώπιον γενικής συνεδριάσεως. Μην έχων τας ενστάσεις ουδείς των κατοίκων και όλους τους λογαριασμούς ακριβώς παρατηρήθησαν μέχρι σήμερον και δεν έχει η Κοινότης διά το εξής παραμικράν απαίτησιν παρά του κ. Δ. Θωμαΐδου. Εις ένδειξιν υποσημειούμεθα

Τη 31 Ιανουαρίου 1891

Εν Μαριαί

Οι κάτοικοι Μαριών

Γεωρ. Θεοδώρου - Αναστ. Νικήτα

12. Υπογράφει δικαστική απόφαση της προεστοδημογεροντίας Μαριών, στις 20 Φεβρουαρίου 1893, για τη διένεξη που είχαν μεταξύ τους οι Αναστάσης Νικήτα και Αναγνώστης Φυλακτού, γύρω από τη χρήση του νερού των μύλων τους (λαδόμυλοι με υδατοκίνηση εκείνης της εποχής) και τους συμφιλιώνει⁷¹.

του προσωπική φρουρά από Τουρκαλβανούς. Οι φρουροί, εκτός από τη φρούρηση των εισόδων του σπιτιού, συνόδευαν τον προσετό και κατά τις μετακινήσεις του. Βλ. και *Κυρ. Ανκουρίνου*, ό.π., περ. «Θασιακά», τ. 6 (1989), σ. 109.

68. Υπήρχε πάντα μεγάλη κομματική αντιπαράθεση μεταξύ των Δ. Θωμαΐδη και Φυλ. Βαρσαμίδα.

69. Βλ. *Κ. Χιόνη*, ό.π., περ. «Θασιακά», τ. 5 (1988), σ. 199, αριθ. εγ. 21.

70. Βλ. *Α. Ε. Βακαλοπούλου*, Thasos..., ό.π., σ. 136-137, αριθ. εγ. 45.

71. Βλ. *Κ. Χιόνη*, ό.π., περ. «Θασιακά», τ. 5 (1988), σ. 202, αριθ. εγ. 24.

13. Με απόφαση της Γεν. Συνέλευσης Θάσου, που έγινε στις 27-5-1893 και επικυρώνεται από το γεν. διοικητή Φεχίμ μπέη, που μένει στην Καβάλα, διορίζεται στις 10/22 Ιουνίου 1893 πάρεδρος του Πρωτοδικείου Θάσου. Παραθέτουμε τη σχετική απόφαση⁷²:

Αξιότιμε κύριε Δ. Θωμαΐδη

Αριθ. Διοικ. 19 Εις Μαριάς

Η Γεν. Συνέλευσις Θάσου διά του από 27 Μαΐου ε.έ. πρακτικού αυτής εξελέξατο υμάς δικαστήν του Πρωτοδικείου Θάσου. Αναγνωρίσασα όθεν και η Σεβ. Διοίκησις υμάς ως τοιούτον ελπίζει να συνεργασθήτε με τους λοιπούς συναδέλφους εν μια συμπνοία και αγάπη, προς δε και εντός κύκλου του νόμου, οπότε και την πατρίδα υμών θέλετε καταστήσει επαιτητήν και τους πάντας επίσης θέλετε ευχαριστήσει. Υγιαίνετε.

Τη 10/22 Ιουνίου 1893

Ο Γεν. Διοικητής Θάσου

Εν Καβάλα

Φεχίμ μπέης

14. Ύστερα από διαταγή του γεν. διοικητή Θάσου Φεχίμ μπέη, σχετική με την εκλογή και αποστολή αντιπροσώπων της κοινότητας Μαριών στη Γεν. Συνέλευση του νησιού, η Κοινότητα εξέλεξε στις 22 Μαΐου 1894 τους εξής: τον προεστώτα Δ. Θωμαΐδη, το Νικόλαο Ιωαννίδη και τον Αναγνώστη Φυλακτού⁷³.

15. Οι αντιπρόσωποι της Γεν. Συνέλευσης Θάσου, στις 3 Αυγ. 1894, συντάσσουν αναφορά⁷⁴ προς το χεδίβη της Αιγύπτου Αμπάς Χιλμή Β', με την οποία διαμαρτύρονται έντονα για την εκμετάλλευση των δασών του νησιού από την ελληνική εταιρεία Ν. Ι. Ψιακή, που πλήρωνε 2 1/2 φράγκα το κυβικό μέτρο (m³) της πεύκινης ξυλείας, ενώ οι ντόπιοι (οι Θάσιοι) πλήρωναν πιο μπροστά 5 περίπου φράγκα το m³ και ιδιαίτερο φόρο για την πετίκα (πευκοφλοιό). Ως αντιπρόσωποι των Μαριών υπογράφουν ο Δ. Θωμαΐδης κι ο Αναγνώστης Βαρσαμίδης⁷⁵. Η αναφορά δεν έφυγε για την Αίγυπτο, διότι εν τω μεταξύ ακυρώθηκε το συμβόλαιο ενοικίασης των δασών προς την εταιρεία Ψιακή, λόγω των ισχυρών αντιδράσεων και διαβημάτων των Θασίων.

16. Υπογράφει, στις 10 Νοεμβ. 1900, ως αρχιερατικός επίτροπος της ιερής μητρόπολης Μαρωνείας και Θάσου⁷⁶, τη διαθήκη της Μαρίας Γεωργίου Μπακαζάνη⁷⁷.

72. Βλ. Α. Ε. Βακαλόπουλος, Thasos..., ό.π., σελ. 137, αριθ. εγ. 46.

73. Βλ. Α. Ε. Βακαλόπουλος, Thasos..., ό.π., σ. 138, αριθ. εγ. 138.

74. Εδώ εννοείται υπόμνημα διαμαρτυρίας.

75. Βλ. Α. Ε. Βακαλόπουλου, ό.π., σ. 159-162. Πρβλ. Α. Ε. Βακαλόπουλος, Thasos..., ό.π., σελ. 138-142, αριθ. εγ. 48.

76. Η Θάσος από το 1646 έως το 1953 (έτη 307) υπαγόταν στην Ι. Μ. Μαρωνείας, βλ. Κ. Ι. Χιόνη, ό.π., περ. «Θασιακά», τ. 6 (1989), σ. 202. Πρβλ. Ημερολόγιο Ι. Μ. Φ.Ν. Θάσου (1994), σ. 19.

77. Βλ. Κ. Χιόνη, Ανέκδοτα Θασιακά έγγραφα των ετών 1769-1909, περ. «Θασιακά», τ. 5 (1988), σ. 127-128, αριθ. εγ. 29.

17. Από έγγραφο, που προέρχεται από τ' αρχείο Φυλακτάκη και βρίσκεται στο Λαογραφικό Μουσείο της Καβάλας, μαθαίνουμε ότι η μουχταρο-δημογεροντία Μαριών⁷⁸ υπέβαλε ενδιαφέρουσα αναφορά στο γεν. διοικητή Θάσου Μαχμούτ Ριφάτ βέη, στις 5/18 Μαρτίου 1901, όπου εκφράζει τα παράπονά της για την επιβολή υπέρογκης και δυσβάστακτης φορολογίας επί των δασικών και γεωργικών προϊόντων και για την κατάργηση της «Γενικής πάντων των χωριών Συνέλευσης Θάσου» και άλλων κεκτημένων προνομίων (του ιδιότυπου καθεστώτος της νήσου). Προτείνει, στη συνέχεια, μέτρα θεραπείας της όλης δυσάρεστης κατάστασης που είχε δημιουργηθεί.

18. Ο προεστός Δ. Θωμαΐδης είναι πάντα παρών σε κάθε μεγάλη εκδήλωση του νησιού. Δεν ανήκει, όπως γνωρίζουμε από τα γεγονότα του 1885, στο φιλοβακουφικό κόμμα⁷⁹, παρ' ότι συνεργάζεται πολύ καλά και φιλικά με την αιγυπτιακή διοίκηση. Στις 27 Αυγ. 1901 υπογράφει ως αντιπρόσωπος των Μαριών την «αναφορά-διαμαρτυρία αντιπροσώπων χωριών Θάσου» προς το σουλτάνο Αβδούλ Χαμίτ Χαν για τις αλλεπάλληλες επεμβάσεις της αιγυπτιακής κυβέρνησης στην εσωτερική διοίκηση του νησιού⁸⁰, που αποβλέπουν στην κατάργηση των προνομίων του⁸¹.

19. Από έγγραφη διαταγή του γεν. διοικητή Θάσου Τοσουν βέη, με ημερομηνία 4 Ιουνίου 1883, προς τον προεστότα, δημογέροντες και σούμπαση Μαριών, μαθαίνουμε ότι ο Δ. Θωμαΐδης είχε φιλονικήσει με τη συγχωριανή του Μαργιά Νικόλα ή Νικολάου, διότι αυτή έκοψε «διά του αυθαιρέτου τρόπου της»⁸² το χόρτο από κάποιο χωράφι του και είχε καταθέσει αγωγή εναντίον της. Η διαταγή ήταν αυστηρή. Το πνεύμα της ήταν να επιστραφεί το χόρτο στον ιδιοκτήτη του χωραφίου. Διαφορετικά να εφαρμοσθεί η τελευταία παράγραφος της διαταγής του Γεν. Διοικητή Θάσου, που έλεγε: «Άλλως και δεν πεισθεί εις την παράδοσιν (του χόρτου) να την φυλακίσετε μέχρις ότου το παραδώσει»⁸³.

20. Μια αυστηρή και πολύ χαρακτηριστική απόφαση του κοινοτικού συμβουλίου Μαριών, που πάρθηκε στις 21 Μαΐου 1878, υπογράφεται από τον προεστό Δημήτριο Θωμαΐδη και από τους δημογέροντες Ιω. Αναστασίου, Γεώργιο Δρακόντη, Γεώργιο Θεοδώρου και Αναστάσιο Νικήτα. Στην απόφαση αναφέρονται τα εξής: «όσοι χρεωστούν εις την εκκλησίαν, να πλερώσουν

78. Βλ. Κ. Χιόνη, ό.π., περ. «Θασιακά», τ. 5 (1988), σ. 103 και 128-130, αριθ. εγ. 30.

79. Βλ. Α. Ε. Βακαλόπουλου, ό.π., σελ. 140-141.

80. Βλ. Α. Ε. Βακαλόπουλου, ό.π., σελ. 158.

81. Βλ. Α. Ε. Βακαλόπουλος, Thasos..., ό.π., σελ. 167-168.

82. Φράση από την «εν λόγω» διαταγή του Τοσουν βέη.

83. Βλ. Α. Ε. Βακαλόπουλος, Thasos..., ό.π., σ. 127-128.

τους τόκους. Και αν κανείς ήθελεν εναντιωθή και δεν θέλει να πλερώση τον τόκον, αμέσως οι επίτροποι της εκκλησίας θα τους προσκαλούν εις το κονάκιον να πλερώνουν και τον τόκον και το κεφάλαιον και το ρέσιμον (πρόστιμον)»⁸⁴.

21. Από την αγωγή που κατέθεσε ο μεγαλέμπορος Θεολόγου Σωτήριος Ιωάν. Λαμπίρης⁸⁵ ενώπιον του Γεν. Συμβουλίου Θάσου, στις 11 Αυγ. 1884, κατά του Δ. Θωμαΐδη, κοτσάμπαση Μαριών, για παράβαση εμπορικής συμφωνίας, φαίνεται πως ο Δ. Θωμαΐδης υπήρξεν άδικος και παραβάτης. Δεν ήξερε και να χάνει. Πάντα ήθελε να κερδίζει... Ίσως, ανθρώπινο το «σφάλειν».

Συγκεκριμένα, ενώ είχε συμφωνήσει να πουλήσει το καθένα φορτίο (100 οκάδες=1 φορτίο) πετίκι με 60 γρόσια (στις 6.6.1884) και ενώ είχε λάβει προκαταβολή 200 τουρκικές λίρες για συνολική ποσότητα 80.000 οκάδων πετίκι, δηλ. είχε λάβει το 40% της συνολικής αξίας του εμπορεύματος, στις 23-7-1884, που ήρθε το πλοίο στη Σκάλα Μαριών (Αη-Σίνη), ναυλωμένο από τον αγοραστή του πετικιού Σωτ. Ι. Λαμπίρη για να φορτώσει, ο Δ. Θωμαΐδης αρνήθηκε να παραδώσει εμπόρευμα, γιατί στο μεταξύ η τιμή του πετικιού είχε αυξηθεί. Το συμπέρασμα βγαίνει μόνο του.

22. Από άλλη αγωγή που κατέθεσε ο ξυλέμπορος της Παναγίας Θάσου Δημ. Οικονομίδης κατά των Σωτ. Ι. Λαμπίρη και Δ. Θωμαΐδη στο Πρωτοδικείο Θάσου, την 1 Απρ. 1886, μαθαίνουμε ότι οι δύο εναγόμενοι όφειλαν προς τον ενάγοντα 30 τουρκ. λίρες από συνεταιρικό λογ/σμό ξυλείας⁸⁶.

7. Η ΑΥΤΟΕΞΟΡΙΑ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟ ΚΑΙ Η ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΤΕΛΟΥΣ

Από έγγραφο γραμμένο στην τουρκική γλώσσα και μεταφρασμένο στην ελληνική, που βρίσκεται στο αρχείο του προεστού του Μικρού Καζαβιτίου⁸⁷ Αναστασίου Λογοθέτη, μαθαίνουμε ότι ο Δ. Θωμαΐδης και ο Αναστάσιος Λογοθέτης, λόγω αναμειξέως τους στο Μακεδονικό αγώνα, φυλακίζονται στο Επταπύργιο Θεσ/νίκης. Το 1907 αποφυλακίζονται και τους παρέχεται η άδεια να επιστρέψουν στην πατρίδα τους, τη Θάσο⁸⁸.

Μετά την αποφυλάκιση και την επιστροφή του προεστού αρχίζει η οδύσειά του. Η τουρκική κυβέρνηση τον παρακολουθεί. Οι πολιτικοί του αντίπα-

84. Βλ. Α. Ε. *Bakalopoulos*, *Thasos...*, ό.π., σελ. 125.

85. Βλ. Κ. Χιόνη, ό.π., περ. «Θασιακά», τ. 5 (1988), σ. 190-191, αριθ. εγ. 13.

86. Βλ. Κ. Χιόνη, ό.π., περ. «Θασιακά», τ. 5 (1988), σ. 193-194, αριθ. εγ. 15.

87. Παπάζ Μαχαλάς.

88. Βλ. το σχετικό έγγραφο-αποφυλακιστήριο σε φωτοτυπία που βρίσκεται στα χέρια του κ. Κων. Ι. Χιόνη.

λοι τον κατηγορούν στις τουρκικές αρχές και τον διασύρουν με σκοπό να τον εξοντώσουν πολιτικά⁸⁹. Αναγκάζεται από τα πράγματα να εγκαταλείψει το νησί. Αυτοεξορίζεται ζητώντας άσυλο —πού αλλού;— στην Αίγυπτο, με την κυβέρνηση της οποίας είχε μακρόχρονη συνεργασία και φιλία κατά την περίοδο της τουρκοαιγυπτιακής διοίκησης⁹⁰, όταν ήταν προεστός (1863-1902), περίπου 40 χρόνια.

Εδώ πρέπει να σημειώσουμε ότι ο φιλικός δεσμός του με την Αίγυπτο ενισχύθηκε ακόμη περισσότερο και από το μέρος της πεθερικής του οικογένειας Καραπαναγιώτη. Είχε παντρευτεί, όπως μνημονεύσαμε πιο πάνω, τη Σουσάνα Θεοδωρούδη Καραπαναγιώτη, από το Βουλγάρο (Ραχώνι) της Θάσου⁹¹.

Η οικογένεια αυτή⁹², την εποχή της αιγυπτιακής κυριαρχίας στη Θάσο, είχε την εύνοια και την προστασία του Μεχμέτ Αλή⁹³, αντιβασιλέα της Αιγύπτου, διότι σύμφωνα με μια σκοτεινή και αόριστη παράδοση⁹⁴, που εξακολουθεί να επιζεί, ο Μεχμέτ Αλή έζησε, βρέφος ακόμη, στον Άγ. Γεώργιο Θάσου (κοινότητα Ραχωνίου), κοντά στην ελληνική αρχοντική οικογένεια Καραπαναγιώτη ως ομογάλακτος —σουτ καρντάς— του γιου της Θεοδωρούδης. Αργότερα, όταν ακόμη ήταν άσημος, καταδιωκόμενος για κάποιο φόνο, βρήκε άσυλο στο ίδιο χωριό και στην ίδια οικογένεια. Όταν ένδοξος πια ο Μεχμέτ Αλή —ίσως για ν' ανταποδώσει ευγνωμοσύνη στον ευεργέτη του— έστειλε πολεμικό καράβι στη Θάσο, για να παραλάβει την οικογένεια Καρα-

89. Από μαρτυρία του εγγονού του Δημητρώ μαθαίνουμε ότι ο παππούς του, μετά από τα δραματικά γεγονότα της άνοιξης (τέλος Μαρτίου) του 1902, που έγιναν στο Θεολόγο κατά τη διάρκεια του πανθασιακού συλλαλητηρίου και μετά την «εν συνεχεία» ανακατάληψη (ανακατοχή) της Θάσου, στις 24 Απριλίου 1902, από την τουρκική κυβέρνηση, βρέθηκε στο «μάτι του κυκλώνα». Οι πολιτικοί του αντίπαλοι τον κατηγορήσαν (ίσως, ως φιλοβακουφικό;) στην τουρκική κυβέρνηση με σκοπό να τον εξοντώσουν πολιτικά ... και το πέτυχαν. Τα πράγματα δυσκόλεψαν και αναγκάστηκε να αυτοεξοριστεί στην Αίγυπτο για κάποιο διάστημα. Ο εγγονός του δε γνωρίζει τίποτε για ανάμειξη του παππού του στο Μακεδονικό αγώνα και για φυλάκισή του στο Επταπύργιο της Θεσ/νίκης. (Βλ. *Ηλ. Λαμπίρη*, Τα γεγονότα του 1902 στη Θάσο, περ. «Θασιακά», τ. 1 (1984), σ. 29-33. Πρβλ. *Κ. Χιόνη*, Διάφορα, περ. «Θασιακά», τ. 2 (1985), σ. 188-192. Επίσης βλ. 1) «Θασιακά», τ. 5 (1988) σ. 141, 2) *Α. Ε. Βακαλόπουλου*, ό.π., σ. 165-166, 3) *Ν. Τσιλογεώργη*, Η ιστορία του Θεολόγου (1287-1912), περ. «Θασιακά», τ. 8 (1992-93), σ. 138-140).

90. Η Θάσος βρέθηκε κάτω από την αιγυπτιακή κυριαρχία για 89 έτη, από 30 Μαρτίου 1813 έως 24 Απριλίου 1902.

91. Λέγεται ότι δεν του τη δίνανε και την απήγαγε με τη βοήθεια των φίλων του.

92. Καραπαναγιώτη Θεοδωρούδη. (Το Θεοδωρούδης είναι χαϊδευτικό του «Θεόδωρος»).

93. Και των διαδόχων του.

94. Βλ. *Α. Ε. Βακαλόπουλου*, ό.π., σ. 60-65.

παναγιώτη, έμαθε ότι τον ευεργέτη του τον είχαν προδώσει στους Τούρκους και τον είχαν κρεμάσει στον πλάτανο του χωριού. Τότε, στον ίδιο πλάτανο, διέταξε ο Μεχμέτ Αλή να κρεμάσουν και τον προδότη του ευεργέτη του.

Η παράδοση αυτή ενισχύεται από μια είδηση που υπάρχει σ' ένα ανέκδοτο χειρόγραφο ημερολόγιο ενός άγνωστου προκρίτου (κοτσάμπαση) του Καζαβιτιού, όπου σημειώνεται ότι στα 1835 Ιουλίου 17 ο Θεοδωρούδης Καραπαναγιώτης και ο Χ' Γιαξής μεταβαίνουν με ψαριανό πλοίο στην Αίγυπτο. Επιστρέφουν 22 Οκτωβρίου του ίδιου έτους, ύστερα από τρίμηνη παραμονή, με καράβι του Μεχμέτ Αλή πασά⁹⁵, πράγμα που δείχνει ότι στην Αίγυπτο οι δυο άντρες έτυχαν θερμής υποδοχής και έγιναν αντικείμενα μεγάλων περιποιήσεων και τιμών. Κι όλα αυτά για χάρη του γιου, και του φίλου του γιού, του ευεργέτη του.

Σαν έφτασε ο αυτοεξόριστος προεστός στην Αίγυπτο, η οδύσσειά του συνεχίστηκε. Ξένος, ανάμεσα σε ξένους. Μόνος κι έρημος, χωρίς οικογένεια. Ξένη πατρίδα, ξένες συνήθειες. Ηλικία προχωρημένη. Καλομαθημένος άρχοντας στον τόπο του. Και από εργασία, τι να κάνει; Αυτός ήξερε να κυβερνά τους πατριώτες του, να διατάσσει, να έχει χρήματα όσα ήθελε. Να ζει πλούσια, αρχοντικά. Τώρα οι οικονομίες του, που έφερε μαζί του, λιγοστεύουν. Αρχίζει να δανειζεται από την αιγυπτιακή κυβέρνηση. Είναι φίλος της, είναι γαμπρός του Θεοδωρούδη, ...είναι ο άρχοντας Θωμαΐδης, τον εμπιστεύεται. Όμως ο χρόνος κυλά και ο δανεισμός συνεχίζεται. Βάζει υποθήκη τα μεγάλα κτήματά του με προοπτική, όταν επιστρέψει στην πατρίδα, να εξοφλήσει τα δάνεια και να μείνουν ελεύθερα τα κτήματα.

Επιστρέφει το 1912 στην ελεύθερη πατρίδα του τη Θάσο, αλλά παρατηρεί ότι δεν μπορεί να εξοφλήσει το μεγάλο χρέος του⁹⁶ προς την Αίγυπτο. Η αιγυπτιακή κυβέρνηση εγείρει αγωγή εναντίον του. Για την αποπληρωμή του χρέους του κατασχέθηκε το 60-65% της περιουσίας του στην περιοχή Σκάλας Μαριών, υπέρ της αιγυπτιακής κυβέρνησης. Από τότε τα κτήματα αυτά, που είναι ελαιοπερίβολα⁹⁷, αμμούδες⁹⁸, σποραδικά ελαιόδεντρα⁹⁹, ένα σπίτι¹⁰⁰ κ.ά., ονομάζονται βακουφικά και ανήκουν στο Βακούφι της Αιγύ-

95. Βλ. Α. Ε. Βακαλόπουλου, ό.π., σ. 63-64.

96. Λέγεται, περίπου οκτακόσιες (800) αιγυπτ. λίρες.

97. Είναι δύο μεγάλα ελαιοκτήματα αρκετών στρεμμάτων. Το ένα δίπλα στα σπίτια του χωριού, εφαιπτόμενο με ασφαλτόδρομο Σκάλας Μαριών. Το άλλο απέναντι απ' το χωριό, κοντά στη θάλασσα και ανάμεσα στο Λάκκο Μαριών και τον περιφερειακό δρόμο Καλλιράχης-Λιμεναρίων (τόξο Σκάλας Μαριών).

98. Ξερικά χορτολίβαδα αρκετών στρεμμάτων.

99. Σκόρπια ελαιόδεντρα, σε διαφορετικές περιοχές.

100. Το σπίτι υπάρχει και δεσπόζει στο σημείο που κτίστηκε. Βρίσκεται στην αρχι-

πτου. Έτσι ερμηνεύεται η ύπαρξη βακουφικών κτημάτων στη Σκάλα Μαριών Θάσου.

Αποκαμωμένος πια ο Δ. Θωμαΐδης από τα παιγνίδια της ζωής αποσύρεται στο Λιμένα κοντά στον πρωτότοκο γιο του Γεώργιο, που ήταν τότε δήμαρχος της Θάσου. Το 1915 σε ηλικία 75 ετών είναι κάτοικος και ψηφοφόρος του Λιμένα¹⁰¹ της Θάσου.

Τρία χρόνια αργότερα (1918) ο προεστός Δ. Θωμαΐδης δεν υπάρχει. Έφυγε, για πάντα... Ίσως ευχαριστημένος. Μπορεί και όχι...

κή του αρχιτεκτονική μορφή (πρέπει να χαρακτηριστεί διατηρητέο). Έχει ισόγειο μαγαζί της εποχής του και από πάνω υπάρχει οροφολογική με τις τότε ανέσεις της.

101. Βλ. Γ. Αστεριάδη, Ο πρώτος εκλογικός κατάλογος της Υποδιοικήσεως Θάσου (1915), περ. «Θασιακά», τ. 8 (1992-93), σ. 253.